

06.02.2017

Jakelussa mainituille

Viite

Asia **Opetus- ja kulttuuriministeriön ohjauk käytänteet sopimuskauden 2017–2020 aikana ja toiminnan raportointi vuonna 2017**

Ohjaus- ja palautemenettely

Opetus- ja kulttuuriministeriöllä on vastuu korkeakoululaitoksen strategisesta kokonaisuudesta sekä hallinnonalansa ohjauksesta ja valvonnasta. Yliopistoilla ja ammattikorkeakouluilla on vastaavasti tilivelvollisuus toiminnastaan ja voimavarojen tavoitteiden mukaisesta käytöstä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja korkeakoulujen väliset sopimusneuvottelut koskien kautta 2017–2020 käytiin vuonna 2016. Neuvotteluissa sovittiin korkeakoululaitoksen yhteiset tavoitteet, korkeakoulukohtaiset toimenpiteet, tutkimuksen tai toiminnan vahvuusalat, tutkintotavoitteet ja määrärahat. Korkeakoulukohtaisissa toimenpiteissä sovittiin korkeakoulujen strategioita ja valtioneuvoston kärkihankkeiden linjauksia edistävistä toimista.

Opetus- ja kulttuuriministeriö jatkaa avointa vuoropuhelua korkeakoulujen ohjauksen ja rahoitusmallien kehittämistarpeista korkeakoulujen ja sidosryhmien kanssa. Korkeakoulujen johdolle on marraskuussa 2016 tehty kysely sopimuskierron kokemuksista ja ehdotuksista ohjauk käytänteiden kehittämiseksi. Keskeisiä tuloksia käsiteltiin johdon seminaarissa joulukuussa ja käsitellään vuoden 2017 aikana erityisesti suunnittelu- ja talousjohdon tapaamisissa. Palautetta hyödynnetään vuoden 2017 aikana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiotyössä ja korkeakoulujen ohjauk käytänteitä kehitettäessä.

Rahoitusmalli. Yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa otettiin käyttöön uudistetut rahoitusmallit vuoden 2017 alusta. Opetus- ja kulttuuriministeri on asettanut työryhmän laatimaan mallin laadullisen työllistymisen sisällyttämiseksi rahoituskriteereihin vuodesta 2019 alkaen. Työryhmän määräaika on 28.2.2017.

Palautemenettely. Opetus- ja kulttuuriministeriön ohjauksen osana korkeakouluille annetaan korkeakoulukohtaista palautetta sopimusneuvottelun yhteydessä ja ohjaukseen liittyvän korkeakouluvierailun aikana sekä määräajoin kaikille korkeakouluille yhteisenä kirjallisena palautteena. Palautemenettely perustuu

yliopistolain ja ammattikorkeakoululain mukaiseen tavoitteiden seurantaan ja arviointiin.

Korkeakoulukohtaista palautetta annettiin vuoden 2016 sopimusneuvottelujen yhteydessä. Kauden 2017–2020 kokoava palaute annetaan seuraavan kauden sopimusneuvottelussa vuonna 2020. Korkeakoulut saavat vuosittain elo-syyskuussa käyttöönsä tavoitteiden toteumaraportin ja tilastoaineistoa korkeakoulun asemoitumisesta valtakunnallisessa korkeakoulukokonaisuudessa. Kaikille yliopistoille ja ammattikorkeakouluille yhteinen korkeakoululaitoksen kehittämistilaa ja -tarpeita koskeva kirjallinen palaute annetaan syksyllä 2018, jolloin yliopisto- ja ammattikorkeakoulu-uudistuksista tehtävät vaikutusarviointit ovat valmiina.

Korkeakouluvierailut. Opetus- ja kulttuuriministeriö käy kussakin korkeakoulussa yhden kerran ohjaukseen liittyvällä korkeakouluvierailulla vuosien 2017–2019 aikana. Korkeakoulukohtainen vierailuaikataulu laaditaan syksyyn 2017 mennessä. Korkeakouluvierailut rakentuvat vuoropuhelulle, jonka tavoitteena on korkeakoulujen strategisen työn tukeminen ja strategian toimeenpanon seuranta.

Korkeakouluvierailuilla lisätään korkeakouluyhteisön tietämystä korkeakoulukentän toimintaympäristön muutoksista ja selkeytetään näkymää korkeakoulun kehityssuunnasta sekä sitoutetaan korkeakouluyhteisöä korkeakoulu- ja tiedepoliittisten tavoitteiden toteuttamiseen. Samalla tavoitteena on lisätä ministeriön tietämystä korkeakoulukentästä sekä yksittäisen korkeakoulun ja sen toimialueen erityishaasteista. Vierailut rakentuvat tällä sopimuskaudella korkeakoulun johdolle, henkilöstölle ja opiskelijoille suunnatuista tapaamisista. Ohjelman rakenteesta ja sisällöstä sovitaan erikseen kunkin korkeakoulun kanssa viimeistään kuukautta ennen vierailua. Tavoitteena on, että korkeakoulun johdon kanssa käytävään keskusteluun yhdistetään sopimuskauden välitarkastelu.

Seminaarit. Vuosina 2018–2019 järjestetään kuudella korkeakoulualueella (Suurmetropolialue, Lounaisrannikko, Väli-Suomi, Itä-Suomi, Pohjanmaa, Pohjois-Suomi) alueseminaarit, joiden tavoitteena on edistää muun muassa korkeakoulujen ja niiden sidosryhmien sekä tutkimuslaitosten vaikuttavuus-, yhteistyö- ja työnjako- sekä kansainvälistymiskeskustelua. Seminaarit ovat sisällöltään alueen erityispiirteet huomioon ottavia tilaisuuksia, jotka järjestetään opetus- ja kulttuuriministeriön ja alueen korkeakoulujen yhteistyönä. Seminaarien valmistelu aloitetaan syksyn 2017 aikana.

Ministeriö pitää jatkossakin hallitusten puheenjohtajien kanssa 1-2 kertaa vuodessa ennalta määritellyyn strategiseen teemaan liittyviä tapaamisia. Korkeakoulujen ja tiedelaitosten johdon kevätseminaari pidetään 5.5.2017 Helsingissä Helsingin yliopistossa. Syksyn seminaari pidetään Kuopiossa 28.–29.11.2017 Savonia-ammattikorkeakoulussa.

Ministeriö järjestää vuoden 2017 aikana seminaarin korkeakoulujohtamisen kysymyksistä ja korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiotyöhön liittyviä keskustelutilaisuuksia. Näiden ajankohdista ilmoitetaan myöhemmin.

Rahoitus

Hallitus arvioi huhtikuussa 2017 puoliväli-istunnossaan julkisen talouden kestävyyttä ja sen vakauttamiseksi mahdollisesti tarvittavia lisätoimenpiteitä. Samassa yhteydessä hallitus päättää mahdollisista lisäresursseista kestävä kasvun edellytyksiä tukevaan korkeakoulujen tutkimus- ja innovaatiotoimintaan sekä tutkimustulosten

hyödyntämiseen. Hallitus julkistaa vuosia 2018–2021 koskeva julkisen talouden suunnitelman 28.4.2017 ja vuoden 2018 talousarvioesityksen 18.9.2017.

Opetus- ja kulttuuriministeriö korostaa, että korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisen kilpailukyvyyn, laadun ja vaikuttavuuden vahvistamistarpeet edellyttävät korkeakouluissa strategisesti oikein kohdennettuja rakenteellisen kehittämisen toimenpiteitä ja toiminnan kehittämistä.

Kilpailukyky sopimuksen perusteella yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen määrärahasoia tarkistetaan vuosina 2018–2020.

Edellisen kehyspäätöksen mukaisesti yliopistojen perusrahoituksesta siirretään 50 M€ asteittain vuosien 2015–2019 aikana Suomen Akatemian kautta kilpailtuihin tutkimusmäärärahoihin. Yliopistojen perusrahoituksessa siirrosta aiheutuva vähennys on 20 miljoonaa euroa vuonna 2018 ja tämän lisäksi 10 miljoonaa euroa vuonna 2019. Yliopistojen valtion rahoitukseen sisältyvää Aalto-yliopiston lisärahoitusta siirretään tasaerissä kaikkien yliopistojen kilpailtuun laskennalliseen perusrahoitukseen vuoden 2019 loppuun mennessä. Vuosittain määrärahamomentin sisällä siirrettävä summa on 11,7 M€. Vuoden 2020 alusta osana laskennallista perusrahoitusta on myös muiden kuin Aalto-yliopiston lisärahoitus.

Opetus- ja kulttuuriministeriö tekee korkeakoulujen väli vuosien rahoituspäätökset voimassa olevien rahoitussäädösten ja kauden 2017–2020 sopimuksen pohjalta. Väli vuonna ei tehdä erillistä sopimusta, vaan pohjalaskelma päivitetään uusimmilla tilastotiedoilla ja rahoitus kirjataan tarvittavin erittelyin ministeriössä vuodenvaihteessa 2017/2018 tehtävään rahoituspäätökseen. Korkeakouluille toimitetaan lisäksi yksityiskohtaisempi erittely perusrahoituksen muodostumisesta. Alustava tieto vuoden 2018 rahoituksesta toimitetaan korkeakouluille kesäkuussa rahoitusmalli-indikaattorien perustietojen valmistuttua ja tarvittaessa hallituksen annettua vuotta 2018 koskevan talousarvioesityksensä eduskunnalle alkusyksystä 2017.

Osa strategiarahoituksesta kohdennetaan korkeakouluille myöhemmin sopimuskaudella sovittujen uudistusten etenemisen tai uusien toimien perusteella. Ministeriö hyödyntää kohdentamisessa korkeakoulujen vuosittaista raportointia sopimuksen tavoitteiden ja korkeakoulun strategian toteuttamisen keskeisten toimenpiteiden toteutumisesta, esityksiä uusiksi toimenpiteiksi ja sopimuskauden välitarkastelun tuloksia. Päätökset opetus- ja kulttuuriministeriön käyttöön varatun strategiarahoituksen kohdentamisesta tehdään väli vuosina marraskuussa. Opetus- ja kulttuuriministeriö varmistaa sopimuskauden aikana vuosittain, että korkeakoulu on käynnistänyt tai edennyt sopimuksen mukaisissa toimenpiteissä. Mahdollisissa sovittujen tavoitteiden saavuttamiseen liittyvissä ongelmatilanteissa ministeriö käy alkusyksystä tarkentavan keskustelun korkeakoulun kanssa aiemmin päätetyn strategiarahoituksen tason tarkistamiseksi.

Valtio on varautunut pääomittamaan yliopistoja vuonna 2017 kolminkertaisesti yliopistojen keräämään yksityiseen pääomaan nähden, kuitenkin enintään 150 M€. Valtion vastinrahoituspäätökset tehdään loppuvuodesta 2017. Lisäksi valtio on varautunut vuonna 2018 pääomittamaan yliopistoja 46 M€ ja ammattikorkeakouluja 24 M€. Tämän pääomittamisen periaatteita ei ole vielä linjattu.

Korkeakoulujen perusrahoituksen lisäksi korkeakoulujen strategian mukaista yhteistyötä voidaan tukea vuosina 2017–2018 myös korkeakouluopetuksen kehittämiseen, digitaalisten oppimisympäristöjen vahvistamiseen ja ympärivuotisen opiskelun edellytysten parantamiseen sekä opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen

uudistamiseen varatuilla kertaluonteisilla lisämäärärahoilla. Aiempien päätösten mukaisesti rahoitetaan vuoteen 2019 asti kumpikin korkeakoulusektori vuosina 2014 ja 2015 toteutetun korkeakoulutuksen aloituspaikkojen määräaikaisen lisäyksen perusteella.

Suomen Akatemian jakama yliopistojen profiloitumisrahoitus tukee osaltaan yliopistojen uudistumista ja strategiatyötä. Opetus- ja kulttuuriministeriö on sopinut Suomen Akatemian kanssa, että Akademia lähettää ministeriölle kopiot yliopistojen profiloitumisrahoitushakemuksista. Näin opetus- ja kulttuuriministeriön on mahdollista muodostaa kokonaiskuva rakenteellisista uudistuksista. Opetus- ja kulttuuriministeriö ei osallistu hakemusten arviointiin ja päätöksentekoon.

Toiminnan raportointi

Korkeakouluja pyydetään toimittamaan ministeriölle **1.6.2017 mennessä** tieto uuden sopimuskauden keskeisten kehittämistoimenpiteiden etenemisestä sekä muu strategian toimeenpanon seurannan ja arvioinnin kannalta tarkoituksenmukainen aineisto, mukaan lukien strategiarahoituksen perusteena olevat toimenpiteet. Huomio raportoinnissa kohdistetaan erityisesti kaudelle 2017–2020 sovittujen tavoitteiden mukaisiin toimenpiteisiin ja tuloksiin. Korkeakoulu myös perustelee mahdolliset poikkeamat sovittujen tavoitteiden toteutumisessa tai toimenpiteiden ajoituksessa.

Kauden 2017–2020 sopimustavoitteiden ja kärkihankkeiden toteutumisen raportointi tehdään KOTA-tietojärjestelmässä, jonne valmistuu uusi raportointimoduuli maaliskuun 2017 alkuun mennessä. Toiminnan kokonaisraportointiaikataulusta poiketen korkeakoululta pyydetään **10.3.2017 mennessä** yksityiskohtaisempi raportointi kärkihankkeiden toimenpiteistä liitteen yksi mukaisesti. Tietoa kärkihankkeen kolme toimenpiteistä tarvitaan tausta-aineistoksi opetus- ja kulttuuriministerin maaliskuun huhtikuussa järjestämään korkeakoulujen keskustelutilaisuuteen opiskelijavalintojen ja opintoprosessien uudistusten etenemisestä. Korkeakoulujen raportit sopimustavoitteiden toteutumisesta ovat jatkossa julkisesti saatavilla opetus- ja kulttuuriministeriön internetsivustolla.

Ministeriötä on informoitava vuoden aikana toimeenpantavista uudistuksista, joilla on merkittäviä henkilöstövaikutuksia. Korkeakoulun on rakenneuudistusten yhteydessä noudatettava hyvää henkilöstöpolitiikkaa ja huolehdittava opiskelijoiden oikeusturvasta. Kaikki aineisto toimitetaan ministeriöön sähköisesti käyttäen KOTA-tietojärjestelmää. Korkeakouluja pyydetään toimittamaan tilinpäätösasiakirjansa opetus- ja kulttuuriministeriöön välittömästi niiden vahvistamisen jälkeen. Tilinpäätösten kautta saadaan kuva edellisen kauden tuloksellisuudesta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön edellyttämät tilastotiedot toimitetaan vuodelta 2016 tätä koskevien ohjeiden mukaisesti. Tiedonkeruun tarkemmat ohjeet on toimitettu erillisellä kirjeellä yliopistoille 7.11.2016 (OKM/77/592/2016) ja ammattikorkeakouluille 8.11.2016 (OKM/76/592/2016). Liitteinä kaksi ja kolme ovat rahoitusmalli-indikaattorien vuosikellot vuonna 2017. Korkeakoulujen on huolehdittava erityisesti rahoitusmallissa käytettävien tilastojen osalta, että mahdolliset korjaukset on toimitettu ministeriön ohjeen mukaisesti 31.5.2017 mennessä ammattikorkeakoulut ja 12.6.2017 mennessä yliopistot. Tämän jälkeen tehtyjä korjauksia ei oteta huomioon vuoden 2018 rahoituslaskelmissa. Taloushallinnon koodistojen päivitetty versiot toimitetaan korkeakouluille huhtikuun 2017 aikana koskien vuoden 2017 toiminnan raportointia.

Ohjaukseen liittyviin korkeakouluvierailuihin ja alueseminaareihin liittyvien järjestelyjen organisoimiseksi korkeakouluja pyydetään ilmoittamaan korkeakoulun yhteyshenkilön nimi ja yhteystiedot 14.4.2017 mennessä hallinnollinen avustaja Anu Savolaiselle (anu.savolainen@minedu.fi). Ohjaukseen liittyvän korkeakouluvierailun ja tämän yhteydessä toteutettavan sopimuskauden välitarkastelun edellyttämästä mahdollisesta lisäaineistosta annetaan tarvittaessa erillinen ohje.

Lisätietoja antavat tarvittaessa:

- opetusneuvos Jorma Karhu (erityisesti yliopistot),
puh. 0295 3 30139 (jorma.karhu@minedu.fi)
- opetusneuvos Maarit Palonen (erityisesti ammattikorkeakoulut)
puh. 0295 3 30243 (maarit.palonen@minedu.fi)
- KOTA-tietojärjestelmän ja Vipunen-tietovaraston tekniset kysymykset
ylitarkastaja Jukka Haapamäki, puh. 0295 3 30088
(jukka.haapamaki@minedu.fi) ja ylitarkastaja Kaisu-Maria Piironen,
puh. 0295 3 30359 (kaisu-maria.piironen@minedu.fi)

Ylijohtaja Tapio Kosunen

Opetusneuvos Jorma Karhu

Liitteet Liite 1 Kärkihankkeiden raportointiohje
Liite 2 Ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli-indikaattorien vuosikello 2017
Liite 3 Yliopistojen rahoitusmalli-indikaattorien vuosikello 2017

Jakelu Yliopistot
Ammattikorkeakoulut

Tiedoksi Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen
Erityisavustaja Heikki Kuutti Uusitalo
Erityisavustaja Matias Marttinen
Kansliapäällikkö Anita Lehikoinen
Suomen Akatemia
Kansallinen koulutuksen arviointikeskus
Suomen Ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry
Suomen yliopistot UNIFI ry
Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry
Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry
OKM/Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osasto